

KINNITATUD
Keskkonnaameti
2.11.2023
korraldusega nr 1-3/23/614

Kiruvere loodusala (hoiuala) kaitsekorralduskava

„Vaade Kiruvere järvele” Anna Krete Kangur.

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.1. Uuritus ja seire	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused.....	9
3.1. Tähised.....	10
3.2. Külastuskorraldus.....	10
Kasutatud allikad	11

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

KE – kaitse-eeskiri

KeA – Keskkonnaamet

LKS – looduskaitseeadus

KA – kaitseala

LKA – looduskaitseala

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

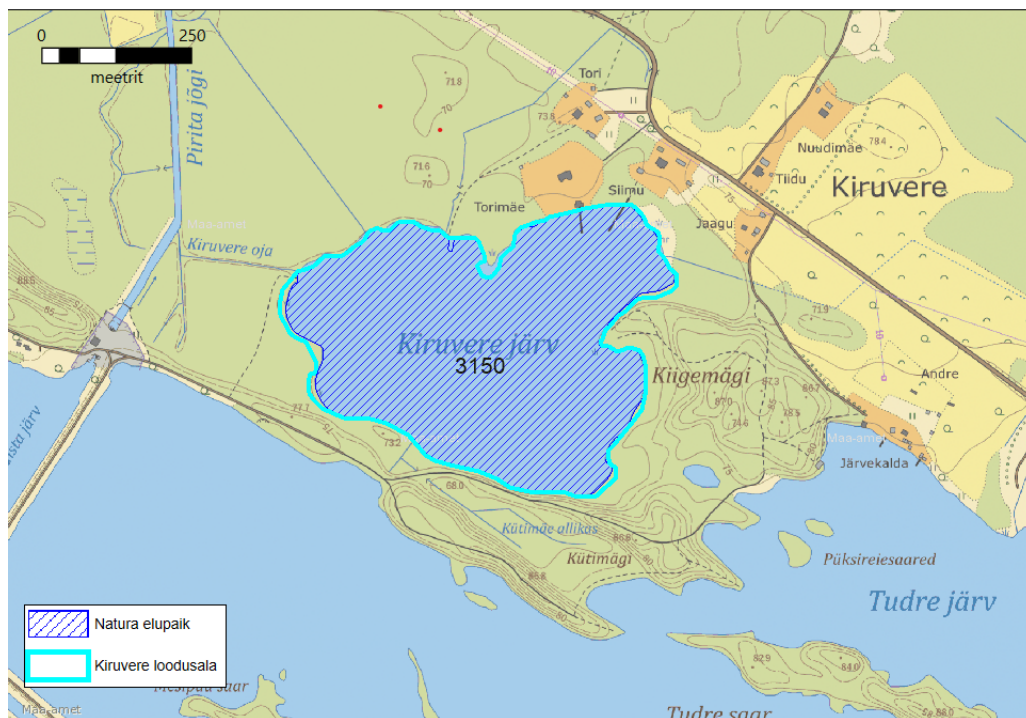
1. ALA ISELOOMUSTUS

Hoiuala eesmärk on Kiruvere järve loodusliku arengu kaitse

Loodusala nimi ja kood	Kiruvere loodusala (EE0010141) (Joonis 1)
Loodusale jäävad kaitstavad loodusobjektid	Kiruvere hoiuala (KLO2000002)
Pindala	21,1 ha
Asukoht ja piirid	Harju maakond, Kose vald, Kiruvere küla Joonis 1, leitav Keskonnaportaalist
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2005. a määrus nr 144 „ Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas ” Looduskaitseadus
Koostaja nimi	Anna Krete Kangur
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskonnaministri 2. novembri 2022. a määrus nr 50 „ Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine ”

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kiruvere loodusala (Kiruvere hoiuala) kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Joonis 1. Kiruvere loodusala ja looduslal inventeeritud elupaigatüüp looduslikult rohkeitoelised järved (3150) (piirid: EELIS, juuli 2023; aluskaart: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS kaardirakendus, juuli 2023).

1.1. Uuritus ja seire

Inventuurid ja uuringud

Natura pilootprojekti raames kaardistati Kiruvere järv 2000ndate alguses elupaigatüübina looduslikult rohketoitelised järved (3150)¹. Hiljem on Kiruvere järve elupaika inventeeritud 2017. aastal Margit Berg-Jürgensi poolt „Loodusdirektiivi järve-elupaikade inventuuri 2016–2018” raames. Inventuuri käigus selgus elupaiga väga kõrge väärtus. Kaitsealustest taimeliikidest leidub alal väikest vesiroosi (*Nymphaea candida*). Loodusala kaitse-eesmärgiks oleva liigi (harilik hink) kohta on viimane kinnitatud vaatlus pärit aastast 2002. Hilisemal ajal liigi inventuure läbi viidud ei ole. (EELIS 2023)

2019. aastal esitatud Natura aruandluse järgi on hingu arvukuse trend Eestis aastatel 2007–2018 olnud stabiilne ning populatsioon ja elupaikade seisund soodne.

Inventuuride ja uuringute vajadus

Vajalik on alal läbi viia **kaitse-eesmärgiks oleva liigi (hingu) inventuur**, et täpsustada praegu teadaolevaid andmeid, mis pärinevad rohkem kui 20 aasta tagusest ajast. Liigi info on oluline ka elupaigatüübi seisundi hindamiseks (indikaatorina).

¹ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale.

2. KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSE EESMÄRGID

Loodusala kaitse-eesmärkideks olevad väärtused on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 2002. aasta korraldusega² ja hoiuala omad Vabariigi Valitsuse 2005 aasta määrusega³. Kiruvere loodusala ja hoiuala kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp looduslikult rohketoitelised järved (3150). Lisaks on loodusala kaitse-eesmärgiks loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi harilik hing (*Cobitis taenia*) ja tema elupaikade kaitse.

Pärast andmete täpsustamist tuleb Kiruvere hoiuala kaitse-eesmärkidesse lisada III kaitsekategooria liigi hariliku hing (*Cobitis taenia*) elupaikade kaitse.

Kiruvere loodusala väärtusi võivad negatiivselt mõjutada järve kaldale püstitatud ehitised. Vastavalt looduskaitseaduse § 38 lõikele 1 on üle kümne hektari suurusel järvel kalda ehituskeeluvööndi laius metsamaal 100 m ja väljaspool metsamaad 50 m. Ehituskeeluvööndisse võib ehitisi püstitada ainult looduskaitseaduse §-s 38 loetletud erijuhtudel. Ehitiste püstitamise lubamine on kohaliku omavalitsuse pädevuses. Kiruvere järve kaldavööndisse ehitamise kohta otsuste tegemisel on oluline hinnata, kas tegevus mõjutab negatiivselt loodusala väärtusi. Kaldaäärne ehitustegevus võib kahjustada elupaiga soodsat seisundit, mistõttu on pidevalt vajalik teostada järelevalvet, et järve äärde ei püstitataks ebaseaduslikke rajatisi. Järelevalve on tuvastanud alal ebaseaduslike ehitiste olemasolu.

Kiruvere loodusala elupaigatüübi väärtus sõltub kaudselt ka järve kalda erosioonikindlusest. Pinnase vette kandumine võib omakorda mõjutada järves eluneva III kaitsekategooria liigi hariliku hing elu- või kudealade seisundit. Sellest tulenevalt on soovitatav jätta kaldatsoonis looduslikuks veeseaduse § 118 kohase veekogu kalda või ranna veekaitsevööndisse jääv ala, mis antud juhul on 10 meetrit⁴.

Tabelis 1 ja 2 võetakse kokku Kiruvere loodusala kaitseväärtuse hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused.

² Vabariigi Valitsuse 05.08.2002 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”

³ Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 [määrus nr 144](#) „Hoiuala de kaitse alla võtmine Harju maakonnas”

⁴ [Veeseadus-Riigi Teataja](#)

Tabel 1. Kiruvere loodusala (hoiuala) kaitseväärtuste koondtabel

Kaitseväärtus ⁵	Seisund (pindala (ha)/esinduslikkus ⁶)	Kaitse eesmärk ⁷	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused	Panus üldpindalasse /SDFi (%) ⁸
Looduslikult rohkeõitelised järved (3150) LoA – ja, KE – ja, LoD – I	20,7/A	Elupaigatüübi säilitamine 20,7 ha	Ehitustegevus kaldal, kallaste intensiivne kasutamine	Looduslikule arengule jätmine Ehitiste likvideerimine/seadustamine Järelvalve	Heas seisus järveelupaika on säilinud 20,7 ha	Veekogu pindalalised erinevused	0,07/0,07

⁵ KE (ja/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse-eesmärk; LoA (ja/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk; LoD – loodusdirektiivi lisa number

⁶ Elupaigatüübi pindala hektarites ja esinduslikkus EELISesse kantud inventuuride alusel 2023. a seisuga. Esinduslikkus A – väga hea, B – hea, C – arvestatav

⁷ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁸ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

Tabel 2. Kiruvere loodusala (hoiuuala) kaitseväärtuste koondtabel (liigid)

Kaitseväärtus ⁹	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>) LKS – III, KE – ei, LoA – ja, LoD – II	Esineb alal, kuid andmed on aegunud ja puudulikud	Liik esineb alal ja tema elupaik on säilinud soodsas seisundis	Aegunud andmed	Inventuur Hoiuala kaitse-eesmärgiks lisamine	Liik esineb alal ja tema elupaik on säilinud soodsas seisundis Liik on lisatud hoiuala kaitse-eesmärgiks	

⁹ LKS – kaitsekategooria looduskaitseaduse alusel; KE (ja/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse-eesmärk; LoA (ja/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk; LoD (ja/ei) – loodusdirektiivi lisa number

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud tabelites 1 ja 2 seatud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Kaitse-eesmärgiks oleva liigi (hingu) inventuur		Inventuur	KeA	I	2024
Kavad, eeskirjad						
2	Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
3	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
4	Hoiuala kaitse-eesmärgi muutmine		Kaitsekorra muutmine	KeA	I	2025
Taristu, tehnika ja loomad						
5	Hoiuala tähiste hooldamine	1 tähis	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähiste hooldamine	RMK	II	Vastavalt vajadusele
Muu						
6	Illegaalsete rajatiste likvideerimine/seadustamine		Muu kaitseväärtustega seotud töö	KOV	I	2025

3.1. Tähised

Hoiuala on tähistatud ühe tähisega, mis on nähtav külastustaristu virtuaalkontoris (haldusalisene töökeskkond). Rohkem tähiseid loodusalale selle kaitsekorralduskavaga ei planeerita.

3.2. Külastuskorraldus

Kiruvere loodusala puhul on tegu avalikult kasutatava järvega, kuid otsene ligipääs sinna puudub. Järvele ligipääsetav kaldaala asub eramaadel. Käesoleva kavaga külastustaristut alale ei rajata.

KASUTATUD ALLIKAD

[Eesti Looduse Infosüsteem \(EELIS\)](#). Keskkonnaagentuur.

[Looduskaitseseadus](#) (2004).

[Natura Standardandmebaas](#)

Vabariigi Valitsuse 05.08.2002 korraldus nr 615 „[Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri](#)”.

Vabariigi Valitsuse 16.06.2005. a määrus nr 144 „[Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas](#)”.